

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№1

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2016

ჟურნალი წარმოადგენს
კავშირი იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);
ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);
ურუშაძე თენგიზი; პაპუნიძე ვანო; შაფაქიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინწურაშვილი ქეთევანი; მიქელაძე ალექსანდრე; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაყვალა; ჩანახიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანიშვილი მაკა; კვლენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარ; კვლიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თაბაგარი მარიეტა; კილაძე რამაზი; მეტრეველი მარიამი; დვალაძე გულნარა; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

იოფე გრიგორი (აშშ); კავალიაუსკასი ვიდასი (ლიტვა); ჩუხნო ინნა (უკრაინა); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამადოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სალინდიევი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza – (Editor in Chief);
Avalishvili Nino – (Academic Secretary);
Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapakidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz;
Kintsurashvili Ketevan; Mikeladze Aleksandr; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anansashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; xeladze Maia; Kilasonia Emzar;
Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Metreveli Mariami; Gvaladze Gulnara; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Ioffe Grigory (USA); Kavaliauskas Vidas (Litva); Chuxno Inna (Ukraine); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);
Авалишвили Нино – (Учебный Секретарь);
Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Вано; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз;
Кинцурашвили Кетеван; Микеладзе Александр; Чабукиани Рани; Кобалия Вахтанг; Фруидзе Маквала; Чачхიანი-Анасашвили Нуну; Долбая Тамар; Кубанейшвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиани Нино; Хеладзе Маия;
Киласония Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобавა Тристан; Цикоридзе Мамука; Тавберидзе Сосо; Табагари Мариета; Киладзе Рамаз; Метревели Мариами; Гваладзе Гулнара; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Иоффе Григори (США); Кавалиаускас Видас (Литва); Чухно Инна (Украина); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

როლანდ კოპალიანი – თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა საქართველოში რეგიონების მიხედვით _____	9
ქეთევან კინწურაშვილი – კოფეინის ბანსაზღვრის და მისი მიღების ექსპრეს მეთოდი _____	13
Роза Лорткипанидзе – АГРОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СРЕДА ОСУЩЕННЫХ ПОЧВ МЕГРЕЛИИ _____	18
რეზო ჯაბნიძე – ღარბი, რომ განვითარდეს და აღორძინდეს _____	22
Сантросян Г.С. – ЦЕННЫЕ ФОРМЫ АБРИКОСА “ХАРДЖИ” В АРМЕНИИ _____	32
ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი – ბიოლოგიური მეთოდი ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტის მიღების ბარანტია _____	35
Roza Lortkipanidze, Nino Kelenjeridze – RAISING SOIL FERTILITY IN OLIVE PLANTATIONS VIA CLOVER CULTURES IN CONDITIONS OF TSKALTUBO DISTRICT _____	40
ვახტანგ ქობალია – მანღარინ „აღრეშლას“ ნუცეღარული თესლნერგების ფორმათა მრავალფეროვნების ბიო-მორფოლოგიური და სამეურნეო მაჩვენებლების შესწავლის შედეგები _____	42
მარიეტა თაბაგარი, ვლადიმერ უგულავა, შორენა კაპანაძე, ნატალია ჯინჭარაძე – აღმოსავლური ხურმის ჯიშების სამეურნეო მახასიათებლების შესწავლა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის პირობებში _____	48
ნინო ავალიშვილი – ბეოლოგიური პროცესების როლი ქანებისა და რელიეფის ფორმირებაში _____	51
ლ.გ. ბაზერაშვილი, ნ. ბოკუჩავა, მ. კეველიშვილი, ნ. ჯიბლაშვილი – წაბლის დაავადებანი წინანდლის დენდროკარკში _____	56
ტრისტან ჯობავა – ლიმონ ქართულის, მეიერისა და დიოსკურიას მალსეპრობამქლობის შესწავლის შედეგები _____	58
Мака Кубанейшвили – ТОПИНАМБУР (ЗЕМЛЯНАЯ ГРУША) – ПОЛЕЗНОЕ РАСТЕНИЕ _____	66
გულნარა დვალაძე – მაყვლის (Rubus) მცენარის მიზანდასახული კულტივირების პერსპექტივა ახალი სახის კვების მრეწველობის საღებავის წარმოებისათვის და ბიომრავალფეროვნების დაცვა _____	69

ნინო ყიფიანი, მაია ხელაძე – ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დასასიათება _____	72
ნინო კელენჯერიძე, ნელი კელენჯერიძე – ორბანული და მინერალური სასუქების შედარებითი ეფექტურობა დაბალნაყოფიერ ალუვიურ ნიადაგებზე გაშენებულ ფეიქოს კლანტაციაში _____	76
ნატალია სანთელაძე – ფეიქოს კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა იმერეთის რეგიონის ალუვიურ ნიადაგებზე _____	79
ვაჟა თოდუა, დალი ბერიკაშვილი, სოფიო ცქვიტაია – ველური ხილი, გამრავლება, ჭიმიური შემადგენლობა და გამომწენების პერსპექტივები _____	81
ლია კოპალიანი – ზეთისხილის ყვავილობისა და ნაყოფმსხმოიარობის ფენოლოგიური ფაზების მიმდინარეობა იმერეთის რეგიონში _____	90
მზია კურდღელია – ლავანდის კულტურის პერსპექტივა საქართველოში _____	93
ალექსანდრა ჩაფიჩაძე, მაკა ყუბანეიშვილი – ჩაიოტა (<i>Sechium edule</i>) – ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წყარო _____	97
სულიკო ბერიძე – ცხოველთა კვების ტრადიციები საქართველოში და მისი გავლენა პროდუქტიულობაზე _____	101
მაყვალა ფრუიძე, ეკატერინე ბენდელიანი – ლუდის შენახვაზე მოქმედი ფაქტორები _____	104
ეკატერინე კახნიაშვილი – ჩაის არომატიზაცია და მიღებული პროდუქტის ეკონომიური გაანგარიშება _____	110
ვარლამ აკლაკოვი – პროლინის, არბინინისა და ჰისტიდინის ბარდაქმნის ზოგიერთი თავისებურებანი საფუძვრებში ღვინის შამპანიზაციისას _____	114
მალხაზ მიქაბერიძე – აბრონეფლეულის სპექტრულ-ოპტიკური მახასიათებლების გამოკვლევა _____	118
თამარ ხუციძე – ველური ყვავილოვანი მცენარის - შავწამალას (<i>Scrophulariaceae Lunariifolia Boiss</i>) გვირგვინის ფურცლების მღებავი ნივთიერების მორფოლოგია _____	121
ნანა ქათამაძე, თამარ ხუციძე – ჩაის ფოთლის შენახვისა და ტრანსპორტირების პერიოდში მიმდინარე ჭიმიური და მიკრობიოლოგიური პროცესები _____	124
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – თბილისის „კუს ტბის“ რეკრეაციული ზონის დენდროფლორის მდგომარეობის შეფასება და სარეკონსტრუქციო ღონისძიებების მეცნიერული დასაბუთება _____	128
ქეთევან ქუთელია – აქტინიდიის კულტურის თესლით გამრავლება _____	136

ეთერ ბენიძე, ვანდა გვანცველაძე – ბარემოს ტემპერატურული პირობების გავლენა ზოგიერთი ბაზაფხულზე მოყვავილე მერქნიანი მცენარის ფენოფაზების მიმდინარეობაზე _____	138
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – ძალაძე თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარბავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცვის რეზულირების მმქანიზმის შეფასება _____	144
ეთერ ბენიძე, ეკატერინა გუბელაძე, მარინა კუცია, იზა ოჩხიკიძე, ქეთევან ქუთელია – აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჯავჭავაძის გამზირზე მდებარე სასწავლო კორპუსის მიმდებარე ტერიტორიის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური შესწავლის შედეგები _____	151

2 **მულტიდისციპლინარული დარგები** MULTIDISCIPLINARY BRANCHES МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

ზეინაბ ახალაძე – საქართველოს აბრეშქვორები _____	161
მანანა შალამბერიძე – შემერულ მემკრეობებში შემერის უწყცია _____	166
გულადი თხილაიშვილი – ანტი-დემინგის მნიშვნელობა ეროვნული სასურსათო უსაფრთხოების გადაწყვეტის საკითხში _____	170
ნატო ჯაბნიძე – სოფლის მემკრეობის შემდგომი ბანვითარება, მიწის მართვის თანამედროვე სისტემის შემქნის ბარეში შეუძლებელია _____	176
ჯემალ ანანიძე, გიორგი ჯაბნიძე – სოფლის მემკრეობის სკეციალიზაციისა და დარბთა შეთანაწყობის ეკონომიკური ეშეშტიანობა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში _____	183
გელა ლოსაბერიძე, დავით კბილაშვილი – აბროლოგისტის ბანვითარების პრობლემები და კერსკეშტივები საქართველოში _____	187
სოსო თავბერიძე, ემზარ კილასონია – სამანქანო-სატრატორო აბრეშქვორის საყრდენ-ჩაჭიდებითი ბამავლობის კვლევა შერდოვულ მიწათმომედების პირობებში _____	193
ემზარი კილასონია – ზეთისხილის სადემონსტრაციო ნაკვეთზე ჩასატარებელი მმქანიზებულ სამუშაოთა ტემნოლობია _____	197
მამუკა წიქორიძე – მინერალური საუქების მმქანიზირებული ვესით მომზადება და სიმინდის რიბთაშორისებში შეტანის ხერხები _____	200
სოსო თავბერიძე, დავით კბილაშვილი – თვლიანი ტრატორის საკურსო მდბრადობის კვლევა _____	203

დარეჯან ჩხიროძე – მღბრადი განვითარება ეკონომიკის განვითარების ბარანტი	208
იზოლდა ხასაია – ტურისტული მომსახურების მომხმარებელთა პრობლემები იმერეთში	211
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, მათა დიაკონიძე – კვების მომსახურების ზოგადი დახასიათება ტურიზმში	216

2 **ვიმართულაბათუმორისი ღარგები** **MULTIDISCIPLINARY BRANCHES** **МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛЫ**

**აბროლოგისტიკის განვითარების პრობლემები და
კერძო სექტორში საქართველოში**

გელა ლოსაბერიძე

აგროინჟინერიის დოქტორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

დავით კბილაშვილი

აგროინჟინერიის დოქტორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სტატიაში განხილულია თანამედროვე ლოგისტიკის დარგობრივ-ფუნქციონალური მიმართულების - აგრარული ლოგისტიკის მნიშვნელობა და როლი საქართველოში აგრობიზნესის ეფექტური ფუნქციონირებისათვის. ჩატარებულია აგროლოგისტიკური სისტემების შექმნისა და განვითარებისათვის აუცილებელი ხელშეწყობის ფაქტორების ანალიზი, გამოკვლეულია ძირითადი პრობლემები და დასახულია მათი გადაჭრის გზები. შემოთავაზებულია დარგის განვითარებისათვის საჭირო ტექნიკურ და ეკონომიკურ ღონიძიებათა კომპლექსის შემუშავების პრინციპები და მიდგომები.

თანამედროვე ლოგისტიკის მიდგომები, პინციპები და მეთოდოლოგია სულ უფრო ფართოდ იწერება წარმოებისა და მომსახურების სხვადასხვა სფეროებში, აქედან გამომდინარე უკვე ჩამოყალიბდა ლოგისტიკის რამოდენიმე დარგობრივ-ფუნქციონალური მიმართულება, მათ შორის ერთ-ერთ პერსპექტიულ მიმართულებას წარმოადგენს აგროლოგისტიკა, რომელიც ითვალისწინებს ლოგისტიკური თეორიისა და პრაქტიკის გამოყენებას აგრობიზნესის სფეროში. ეს უკანასკნელი, როგორც ცნობილია მოიცავს ისეთ სექტორებს როგორებიცაა: საწარმოო (აგრარული), გადამამუშავებელი (კვების მრეწველობა) და სამომხმარებლო (სავაჭრო). ისინი ერთმანეთთან მჭიდროდ არიან დაკავშირებული სხვადასხვა სახის შიგა კავშირებით, როგორებიცაა: საწარმოო, ტექნოლოგიური, ეკონომიკური, ინფორმაციული, ფინანსური შრომითი და სხვ. ამ კავშირებისა და შესაბამისი ნაკადების სახეები წარმოადგენს ლოგისტიკის შესწავლის საგანს, ამასთან ერთად აგროლოგისტიკის სპეციფიკურ ამოცანას წარმოადგენს გამოიკვლიოს აგროსაქონელწარმოებისა და საქონელბრუნვის ყველა სახის შიგა და გარე კავშირები და მოახდინოს მათი ოპტიმიზირება.

საქართველოში ეფექტური საბაზრო ურთიერთობების ჩამოყალიბების პროცესში ლოგისტიკური სისტემების შექმნა და განვითარება მნიშვნელოვანწილად არის დამოკიდებული სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების თამიმდევრულ და კანონზომიერ ცვლილებებზე. პირველ რიგში ეს ეხება აგრარული სექტორს, რადგანაც სახელდობრ ეს დარგი წარმოადგენს საბაზოს, საქართველოს ეკონომიკის სხვადასხვა სფეროებში ეფექტური საბაზრო გარდაქმნების განხორციელებისათვის. ამ მიზნით გატარებული პირველადი ზომები მიმართულია ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შესაქმნელად სოფლის მეურნეობის განვითარებისთვის და მისი კრიზისული მდგომარეობიდან გამოყვანისთვის. ლოგისტიკა ჩვენს ქვეყანაში უნდა გახდეს განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის ჩამოყალიბების მძლავრი ინსტრუმენტი, კერძოდ კი-აგრარული ლოგისტიკა.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში აგრარული ლოგისტიკა დღეისათვის განვითარების ეტაპზეა, შეიძლება ითქვას, რომ ბიზნეს წრეები უკვე სრულფასოვნად აფასებენ ლოგისტიკის როლსა და მის მაღალ ეფექტურობას. აღნიშნულიდან გამომდინარე აუცილებელია დამუშავდეს დაგეგმვის, მართვისა და კონტროლის ისეთი მოდელები და მეთოდები, რომლებმაც აგროსაქონელწარმოებისა და საქონელბრუნვის პროცესში უნდა უზრუნველყონ ინტეგრირებული ლოჯისტიკური საქმიანობის მაღალი ორგანიზებულობა და შედეგად საერთო დანახარჯების მინიმიზაცია.

აგრარული ლოგისტიკის მიდგომები და პრინციპები, სულ უფრო ფართო გამოყენებას პოულობს პრაქტიკაში, რადგან ის უზრუნველყოფს აგროსაქონლის წარმოებაზე და რალიზაციაზე საერთო დანახარჯების მნიშვნელოვნად შემცირების შესაძლებლობას. აგრობიზნესში ლოგისტიკური საქმიანობის რეალიზაციის შედეგები უნდა შეესაბამებოდეს საყოველთაოდ ცნობილ ლოგისტიკურ პრინციპს- უზრუნველყოფილ იქნას საჭირო პროდუქტის მიწოდება შესაბამისი ხარისხითა და რაოდენობით განსაზღვრული კატეგორიის მომხმარებლისთვის, საჭირო ადგილსა და დროზე, მომსახურების დაგეგმილი ღირებულებით ლოგისტიკური სერვისის მაღალ დონეზე.

დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში საქონელწარმოებისა და საქონელბრუნვის დროის მნიშვნელოვნად დიდი ნაწილი მოდის მის მიწოდებაზე მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფის არხებით (ნედლეულისა და მზა პროდუქტის შესყიდვა, ტრანსპორტირება, დასაწყობება, მარაგების შექმნა, განაწილება და სხვ.). დანახარჯები მატერიალურ-ტექნიკურ უზრუნველყოფასთან დაკავშირებულ ყველა სახის მოქმედებებზე შეადგენს შიდა ეროვნული პროდუქტის დაახლოებით 13%-ს. ამ დანახარჯების სტრუქტურა ასეთია: ტრანსპორტირებაზე მოდის აღნიშნული დანახარჯების 41%, საქონლის შენახვაზე - 21%, მატერიალურ მარაგების შექმნაზე - 23%, ადმინისტრაციულ ხარჯებზე - 15%.

დანახარჯების შემცირების გზების ძიება წარმოებს ისეთი რგოლების მართვის სრულყოფის მიმართულებით, როგორებიცაა: მომარაგება, გასაღება და საქონლის შენახვა, მარკეტინგული საქმიანობის გაუმჯობესება; მიმწოდებლების, მომხმარებლებისა და შუამავლების კოორდინირებული ქმედებების განხორციელება, მატერიალური ნაკადების მოძრაობის ტექნოლოგიის სრულყოფა და სხვა.

საქართველოში ლოგისტიკის განვითარების აუცილებლობა განაპირობა შემდეგმა მოქმედმა ფაქტორებმა:

- ა) ბაზრის ფილოსოფიის შეცვლა-კერძოდ მხედველობაში გვაქვს მომხმარებლების მოთხოვნებზე ორიენტირებული საბაზრო ურთიერთობები;
- ბ) საერთაშორისო ვაჭრობის განვითარების პირობებში ტვრითნაკადების ზრდა;
- გ) ბაზარზე საერთაშორისო კომპანიებისა და კორპორაციების შემოსვლა.

შემდგომში დარგის წინსვლას ხელი შეუწყო დისტრიბუციისა და სავაჭრო კომპანიების განვითარებამ. ისინი ასრულებდნენ საქონლის წინსვლის, ტრანსპორტირებისა და განაწილების ფუნქციას მთელი ქვეყნის ტერიტორიაზე. მოგვიანებით, სადისტრიბუციო და სავაჭრო კომპანიების ბაზარზე წარმოიქმნა ლოგისტიკური ოპერატორები, ამის მიზეზი კი უპირველს ყოვლისა იყო მოთხოვნები საერთაშორისო ბრენდების ლოგისტიკური სერვისის უზრუნველყოფაზე.

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების სფეროში დაიწყო ბიზნესის კეთების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა ქართულ პირობებში: - მზა პროდუქციის რეალიზაცია ძირითადად ხდება შიდა ბაზარზე, საექსპორტო პროდუქციის ზრდის ტემპი კი საგანგაშოდ მინიმიზირებულია. მიუხედავად ამისა არსებობს აგროსაქონელ-წარმოებაში სატრანსპორტო-ლოგისტიკური მდგენელის განვითარების მკაცრი მოთხოვნა. ამასთან, ლოგისტიკური მიდგომა ასრულებს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების სხვა რგოლების (გარდა წარმოებისა-ესაა შეფუთვა, შენახვა, სატვირთო ერთეულად ფორმირება და მზა პროდუქციის რეალიზაცია) გაერთიანების ფუნქციას.

საქართველოში აგროლოგისტიკური სისტემების შექმნისა და განვითარებისათვის მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს სატრანსპორტო კომპლექსის შესაძლებლობების ეფექტურად გამოყენება. ამ მიმართულებით საინტერესოა მულტიმოდალური გადაზიდვების განვითარება ტრასეკას დერეფნის ინფრასტრუქტურის ბაზარზე, კერძოდ მხედველობაში გვაქვს ბათუმისა და ფოთის ნავსადგურების საწარმოო სიმძლავრეები.

ბათუმის ნავსადგურს, რომლის სიგრძეა 2,3 კმ გააჩნია 11 ნავმისადგომი, მინიმალური და მაქსიმალური სიღრმით 8-12 მ. ნავმისადგომები აღჭურვილია 34 სხვადასხვა ტიპის ამწე დანადგარით. სასაწყობო მეურნეობის ფართი 17000 მ²-ზე მეტია, სიმძლავრე გენერალურ ტვირთებზე შეადგენს 2,3 მილიონ ტონას წელიწადში. მიუხედავად ამისა ნავმისადგომი დატვირთულია მხოლოდ 37%-ით.

ფოთის ნავსადგურს გააჩნია 14 მექანიზირებული ნავმისადგომი სიგრძით 2,8 კმ, მინიმალური და მაქსიმალური სიღრმეა 6-12,5 მ. 49 ტიპის სხვადასხვა ამწე დანადგარითა და 65000 მ²-ზე მეტი სასაწყობო ფართით. სიმძლავრე 3,6 მილიონ ტონა წელიწადში, დატვირთულია მხოლოდ 43%-ით.

აგროლოგისტიკა საშუალებას იძლევა გაიზარდოს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ტრანსპორტირებისა და შენახვის ეფექტურობა. ლოგისტიკა საწარმოო საქმიანობის ყველა სფეროში მოიცავს დაგეგმვის, რეალიზაციის, დანახარჯების კონტროლის, მასალებისა და მზა პროდუქციის გადაადგილებისა და შენახვის პროცესებს, ასევე ინფორმაციას საქონლის მიწოდების შესახებ წარმოების ადგილიდან მომხმარებელამდე. იმისათვის, რომ საბოლოო პროდუქცია კონკურენტუნარიანი იყოს, აუცილებელია ლოგისტიკური ჯაჭვის ყველა მონაწილემ განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიანიჭოს ცალკეული რგოლების კოორდინირებულ ფუნქციონირებას ერთიან ინტეგრირებულ სისტემაში, რომელიც იძლევა ერთობლივი მუშაობისა და საერთო დანახარჯების მინიმიზაციის მიღწევის ეფექტურ საშუალებას. ამ შემთხვევაში შესაძლებელი ხდება საქონლის მიწოდება დაბალ ფასებში არა ხარისხის დადაბლების ხარჯზე, არამედ ყველა მონაწილის შეთანხმებული მოქმედებების გზით. ლოგისტიკური ფუნქციების შესრულებაზე დანახარჯების 1%-ით შემცირება უზრუნველყოფს პროდუქციის რეალიზაციის მოცულობის გაზრდას 5 -10%-ით.

ლოგისტიკური მართვა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საწარმოსათვის, რადგან სწორედ ლოგისტიკური მენეჯმენტი წყვეტს საწარმოო ამოცანებს, აგროლოგისტიკურ ჯაჭვში მატერიალური, ფინანსური და საინფორმაციო ნაკადების დაგეგმვისა და კოორდინაციის გზით.

ბოლო წლებში საქართველომ არც თუ ისე ცოტა გამოცდილება შეიძინა აგრო-ბიზნესში მარაგების ლოჯისტიკურ მართვაში. ყურადღება ეთმობა მაღალი ხარისხის სასაწყობო ნაგებობების მშენებლობას. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის შენახვისას მისი საუკეთესო ხარისხის უზრუნველყოფისთვის, მაგალითად იაპონიაში ქმნიან ლოჯისტიკურ ცენტრებს, რომლებიც კოორდინირებას უწევენ მარაგების გაყინული სახით შენახვის საქმიანობას. თავიდან ახორციელებენ მზა პროდუქციის წინასწარ გაცივებას, რის შემდეგაც ხორციელდება მოცემული პროდუქციის გაყინვა და მისი მიწოდება საბოლოო მომხმარებელზე. რაც შეეხება მიწოდების საშუალებებს უნდა ითქვას, რომ საქართველოში მხოლოდ მსხვილ კომპანიებს თუ ხელეწიფებათ ტრანსპორტირების უახლესი საშუალებების შეძენა ადჭურვილი GPS ნავიგატორებით და თანამედროვე სამაცივრო მოწყობილობებით. იგივე შეიძლება ითქვას მსხვილგაბარატიანი ტვირთების გადასახიდ მანქანა-მოწყობილობებზე და ა.შ. სხვადასხვა დარგების საწარმოების ურთიერთშემკვებ თანამშრომლობას მიყვავართ მასალებითა და ნახევარფაბრიკატებით მომარაგების პროცესების ოპტიმიზაციამდე, შესაბამისად კი-მარაგების მოცულობის შემცირებამდე.

ექსპერტების დასკვნებზე დაყრდნობის გარეშეც კარგად ჩანს, რომ საქართველო თავის სავაჭრო პოტენციალს სრულად ვერ იყენებს. დიდია ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალი. ამ მხრივ, თუ ტრანზიტის ხელშემწყობი ფაქტორები ქვეყანაში პოზიტიურია, იგივეს ვერ ვიტყვით ვაჭრობის განვითარებაზე, რის ერთ-ერთი მნიშვნელოვან მიზეზს ლოჯისტიკის არაეფექტური მდგომარეობა წარმოადგენს. ქვეყნის კეთილდღეობა იზრდება თუ ვითარდება სავაჭრო ლოჯისტიკა და ტრანზიტი. საზღვრის გადაკვეთისა და საბაჟო გაფორმების პროცედურების გაუმჯობესება თავის მხრივ მნიშვნელოვნად აჩქარებს ტვირთბრუნვას და ამცირებს სასაწყობო მარაგებს, მაგრამ სახეხეარიგი ფაქტორებისა, რომლებიც აფერხებენ საქართველოში აგროლოჯისტიკის განვითარებას:

1. ეკონომიკური ზრდის ტემპის არასაკმარისობა;
2. მიწების რეგისტრაციისა და საკუთრების საკითხის დაუსრულებლობა;
3. საწარმოო მოცულობების შემცირება;
4. საბუღალტრო აღრიცხვის არასრულყოფილი სისტემა;
5. კადრების პროფესიული მომზადების ნაკლოვანებები და სხვ.

თუმცა მკლევარები ლოჯისტიკის განვითარების შემაფერხებელ ფაქტორებში პირველ ადგილზე ლოჯისტიკის პრობლემებისადმი სახელმწიფო მიდგომის არასრულფასოვნებას აყენებენ, რაც იმაში გამოიხატება, რომ არ არსებობს შესაბამისი ბაზა და ინვესტიციები დარგის განვითარებაში, საქართველოში არ არსებობს ლოჯისტიკის განვითარების სახელმწიფო პროგრამა.

საქართველოში აგრარული ლოჯისტიკის თანამედროვე მდგომარეობის ანალიზს მიყვავართ იმ დასკვნამდე, რომ დღეისათვის აგრარულ სექტორში ლოჯისტიკის განვითარების ხელის შეშლელ ფაქტორებს წარმოადგენს:

1. აგროლოჯისტიკის განვითარების სახელმწიფო პროგრამის არარსებობა;
2. აგრარულ სექტორში კვალიფიციური კადრების სიმცირე;
3. ლოჯისტიკური საქმიანობის ეფექტურად წარმართვისათვის კომპლექსური მეთოდო-

- ლოგიური ბაზის არარსებობა;
4. თანამედროვე სასაწყობო სისტემების შექმნისა და განვითარებისათვის ინვესტირების დაბალი დონე;
 5. მოძრავი შემადგენლობის (სარკინიგზო და საავტომობილო) გამოყენების ეფექტურობის დაბალი დონე;
 6. ტრანსპორტის მართვისათვის უახლესი ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენების არასაკმარისი დონე და ერთიანი საკომუნიკაციო ქსელის არარსებობა;

საქართველოში აგროლოგისტიკური სისტემის განვითარებას ჩვენი აზრით ხელს შეუწყობს:

1. აგრარული სექტორის რეფორმირება და შესაბამისი ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზის დამუშავება, რომელიც დაარეგულირებს აგროლოგისტიკური კომპანიების მუშაობას;
2. აგროლოგისტიკის განვითარების ეროვნული პროგრამის მიღება წამყვანი ქვეყნების მაგალითზე;
3. დაფინანსების მოქნილი სისტემის დამუშავება და დანერგვა; ლოგისტიკური სექტორის საინვესტიციო მიმზიდველობის გაუმჯობესება, რომლის მისაღწევად შემოღებული უნდა იქნას დაბეგურის სპეციალური რეჟიმები და შეღავათიანი საბაჟო ტარიფები განსაზღვრული ვადით (1-3 წელი);
4. აგროლოგისტიკური ორგანიზაციების უზრუნველყოფა მაღალკვალიფიციური კადრებით;
5. აგროლოგისტიკური ორგანიზაციების უზრუნველყოფა აუცილებელი ციფრული კარტოგრაფიული ბაზით, სპეციალიზირებული პროგრამებით და ა.შ.

საქართველოში აგრობიზნესის განვითარებისათვის აუცილებელია დაძლეულ იქნას ზემოთმოყვანილი შემაფერხებელი ფაქტორები და დაინერგოს ლოგისტიკური საქმიანობის ეფექტური მოდელები და მეთოდები, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს აგრარული სექტორის თვისობრივად ახალ დონეზე აყვანას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ლოსაბერიძე გ., კილასონია ე., ლეკვეიშვილი გ., კბილაშვილი დ., თევზაძე მ., ჩხარტიშვილი ზ. „ლოგისტიკური სისტემების მართვა“. აწსუ-ის გამომცემლობა. ქუთაისი. 2011 წ., - გვ. 368.
2. სვანაძე მ., ლოსაბერიძე გ., კბილაშვილი დ. „ლოგისტიკა“. აწსუ-ის გამომცემლობა. ქუთაისი. 2015 წ.-გვ. 383.
3. Аникин В.А., Родкина Т.А. „Основные и обеспечивающие функциональные подсистемы логистики“ „Прспект“. Москва, 2011г.- 602с.
4. Аникин В.А., Родкина Т.А. „Управление цепями поставок“ „Прспект“. Москва, 2011г.- 213с.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF AGRO-LOGISTICS IN GEORGIA

Gela Losaberidze

Doctor of Engineering, Akaki Tsereteli State University

David Kbilashvili

Doctor of Engineering, Akaki Tsereteli State University

Summari

The paper dwells on the foundation of the agro-logistics role and functions in the fields of the production of agricultural products and commodity turnover. There is given the analysis of factors both contributing and

preventing logistics development in Georgia. The paper also justifies importance of agrarian logistics for developing the fields of agricultural products transportation and storage, as well as importance of using the international transport corridor for formation of global logistics system.

With the purpose of creating and developing agrarian logistic centers in Georgia, there have been formed the basic mechanisms and methods, as well as justified the conditions of the expected economic security by introducing agro-logistical systems.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРОЛОГИСТИКИ В ГРУЗИИ

Гела Лосаберидзе

Доктор инженерии, Государственный Университет Акакия Церетели

Давид Кбилашвили

Доктор инженерии, Государственный Университет Акакия Церетели

Резюме

В работе обосновывается роль и функции агрологистики в сферах производства агропродуктов и товарооборота. Представлена анализ факторов, как способствующих, так и сдерживающих развитие логистики в Грузии. Обосновывается значение влияния аграрной логистики на развитие сфер транспортировки и хранения сельскохозяйственных продуктов, а также значение и использования международного транспортного коридора в формировании системы глобальной логистики.

С целью создания и развития аграрных логистических центров в Грузии, сформированы основные механизмы и методы, а также обоснованы условия ожидаемого экономического обеспечения путем внедрения в аграрный сектор агрологистических систем.